

MINISTERSTWO
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Elżbieta Bojanowska
Podsekretarz Stanu

DPS.V.053.5.2018.DW

Warszawa, dnia 28 czerwca 2018 r.

Pani
Violetta Bartnikowska
Prezes Stowarzyszenia
SAMI SWOI Niepełnosprawni
w Mosinie

Odpowiadając na petycję skierowaną do Marszałka Sejmu RP Pana Marka Kuchcińskiego w sprawie obowiązku organizacji dziennych ośrodków wsparcia dla osób z głęboką niepełnosprawnością po 25 roku życia, którzy z uwagi na specyfikę swoich potrzeb w zakresie opieki nie mogą być uczestnikami WTZ ani ŚDS, udzielam następujących wyjaśnień.

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017, poz. 1769) osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek świadczone w ośrodku wsparcia.

Ośrodek wsparcia jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu. W ośrodku tym mogą być prowadzone miejsca całodobowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia może być: ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 3 oraz art. 19 pkt 11 ww. ustawy, prowadzenie ośrodków wsparcia jest zadaniem własnym odpowiednio samorządu gminnego lub powiatowego.

Natomiast prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym środowiskowych domów samopomocy jest zadaniem z zakresu administracji rządowej, zleconym do realizacji gminom lub powiatom.

W zależności od rodzaju dysfunkcji uczestników, środowiskowe domy samopomocy dzielimy na trzy typy:

- a) dla osób przewlekle psychicznie chorych (typ A),
- b) dla osób upośledzonych umysłowo (typ B) w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także dla osób z lekkim upośledzeniem umysłowym, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne.
- c) dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia psychiczne (typ C).

Na gruncie obecnie obowiązujących przepisów prawa, nie ma przeszkód, aby utworzyć specjalistyczny dom dla osób ze sprzężonymi niepełnosprawnościami w ramach typu B lub C, nawet dla mniejszej grupy osób o wzmożonych potrzebach opiekuńczych, która może uczestniczyć w zajęciach w już istniejących śds w wydzielonej części obiektu lub w odrębnym obiekcie stanowiącym filię śds.

Obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010r. w *sprawie środowiskowych domów samopomocy* określa standardy funkcjonowania tych jednostek. Większość postulatów zawartych w petycji w zakresie wymogów, jakie miałyby spełniać nowotworzone ośrodki wsparcia dla osób niepełnosprawnych, realizują środowiskowe domy samopomocy. Niemniej jednak obecnie MRPiPS trwają prace nad projektem nowelizacji tego rozporządzenia.

Środki na tworzenie nowych środowiskowych domów samopomocy planowane są w rezerwie celowej budżetu państwa (poz. 25) i wynoszą ok. 32 mln zł rocznie.

W roku 2017 rozpoczęto realizację programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” uchwalonego uchwałą nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. (M.P.poz.1250). W ramach tego Programu realizowane jest m.in. działanie 3.2., którego celem jest ułatwienie dostępu do środowiskowych domów samopomocy większej grupie osób z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności osobom z niepełnosprawnościami sprzężonymi i spektrum autyzmu. Przewiduje się także rozwój bazy całodobowej w tych jednostkach, umożliwiającej pobyt całodobowy z przyczyn losowych lub na czas odpoczynku opiekuna osoby niepełnosprawnej. Na ten cel w roku bieżącym zaplanowano dodatkowe środki w wysokości ponad 41 mln zł.

Ustawa z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją programu „Za życiem” (Dz. U. z 2017 r., poz. 1292), wprowadziła zmiany w art. 51 c ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polegające na dodaniu ust. 5 stanowiącego, że kwota dotacji na 1 uczestnika środowiskowego domu samopomocy może być zwiększona, nie więcej niż o 30%, na uczestników z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, którzy posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Należy dodać, że ustawa ta podlegała konsultacjom i ostateczna wysokość zwiększenia dotacji jest kompromisem ustalonym zarówno ze stroną samorządową jak i społeczną. Dodatkowe 30 % kwoty dotacji obliczane jest od wysokości dotacji, która przysługuje w danym roku na uczestnika śds. W roku 2017 była to kwota 1268 zł, w roku bieżącym 1458, 20 zł, a w roku 2019 kwota ta będzie wynosiła 1585 zł. Zatem wysokość dotacji ogółem na uczestnika ze spektrum autyzmu i sprzężonymi niepełnosprawnościami w roku 2018 może wynosić 1838,20 zł (1458,20 + 380).

Dodać należy, że 15 maja 2018 r. Rada Ministrów przyjęła propozycje weryfikacji kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń z pomocy społecznej, przedłożone przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Rząd zaproponował, aby od 1 października 2018 r. podwyższone zostały kryteria dochodowe w pomocy społecznej: dla osoby samotnie gospodarującej do 701 zł (obecnie 634 zł, co oznacza wzrost o 67 zł, czyli o ok. 11 %), dla osoby w rodzinie do 528 zł (obecnie 514 zł, co oznacza wzrost o 14 zł, czyli o ok. 3 %). W związku z propozycją podwyższenia kryteriów dochodowych, wysokość dotacji może ulec podwyższeniu (od października 2018 roku będzie wynosić 1612, 30 zł).

Tak więc w roku 2019, przy założeniu 30% zwiększenia dotacji dla osób z autyzmem i niepełnosprawnością sprzężoną, dotacja na takiego uczestnika śds może wynosić nawet 2278 zł.

W opinii MRPiPS zwiększona do 30 % kwota dotacji na 1 uczestnika środowiskowego domu samopomocy pozwoli na zatrudnienie dodatkowej kadry opiekuńczej lub kadry specjalistów, także w ramach umów zlecenia lub zakupu usług. Zwiększone środki umożliwią także specjalistyczne szkolenia, podwyższanie kwalifikacji zatrudnionych pracowników, a także zakup niezbędnego specjalistycznego wyposażenia i pomocy do pracy z ww. grupą uczestników w celu podniesienia jakości usług.

Wobec powyższego informuję, że obecnie Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie planuje uruchamiania nowego programu, który miałby na celu tworzenie miejsc dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej rozszerza i planuje nadal poszerzać dostępność usług w środowiskowych domach samopomocy także w odniesieniu do osób wymagających wzmożonej opieki, poprzez rozwój sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Priorytetowym działaniem tutejszego resortu jest likwidacja tzw. „białych plam” czyli powiatów, na terenie których nie funkcjonują jeszcze tego typu jednostki, a także tworzenie nowych domów, filii, nowych miejsc w ośrodkach już istniejących dla osób z spektrum autyzmu i sprzężonymi niepełnosprawnościami, co niewątpliwie jest działaniem mającym na celu zabezpieczenie dóbr i potrzeb osób niepełnosprawnych, które wymagają szczególnej opieki.

Wg stanu na koniec roku 2017 liczba środowiskowych domów samopomocy wynosiła 800 na 29 666 miejsc, z których skorzystało 32 549 uczestników.

W roku 2017 zostały uruchomione ogółem 432 miejsca w 17 nowych środowiskowych domach samopomocy, 1 filii śds oraz 271 nowych miejsc w domach już istniejących. Dodatkowo utworzono 2 kluby samopomocy na łączną liczbę miejsc 40. Ponadto z tej rezerwy, w styczniu 2018 r. otwarto 2 nowe śds na ogólną liczbę miejsc 60.

Dodatkowo w ramach programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” uruchomiono 71 miejsc ogółem, w tym, 20 miejsc w 1 nowym środowiskowym domu samopomocy, 40 miejsc w 4 nowych filiach śds, a także 11 miejsc w domach już istniejących.

W roku bieżącym z rezerwy celowej budżetu państwa na pomoc społeczną, planowane jest utworzenie 190 nowych miejsc, (w tym 174 miejsca w 7 nowych śds w powiatach, które stanowią „białe plamy”) oraz 35 miejsc w klubach samopomocy, z czego 30 miejsc w 2 nowych klubach samopomocy. Ponadto ze środków Programu „Za życiem” planuje się uruchomienie ogółem 380 nowych miejsc dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi, z czego 162 miejsca w nowych 8 śds oraz 80 miejsc w 4 nowych filiach domów już istniejących.

Ponadto należy dodać, że podmioty prowadzące placówki wsparcia, mogą ubiegać się o środki finansowe w ramach Programu „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”, na które Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przeznaczają corocznie kwotę 3 mln zł.

Celem głównym Programu jest tworzenie warunków sprzyjających poprawie sytuacji życiowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi, zwłaszcza osób chorych psychicznie i upośledzonych umysłowo, a tym samym wzmocnienie i poszerzenie sieci wsparcia społecznego poprzez wsparcie finansowe samorządów gmin oraz podmiotów niepublicznych realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej.

Program ten ma charakter uzupełniający wobec ustawowych zadań własnych samorządów gmin w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom. Wsparcie finansowe w ramach Programu daje również możliwość wzmocnienia działalności podmiotom niepublicznym, funkcjonującym w obszarze pomocy społecznej, które realizują zadania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.

Informuję również, że w Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych trwają prace nad nowym programem Rady Nadzorczej PFRON o roboczej nazwie „Kluby rehabilitacji 25 plus”. Przedmiotowy program w maju br. skierowany został do konsultacji do 16 Oddziałów PFRON oraz 24 Ośrodków Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczych i Ośrodków Rehabilitacyjno - Wychowawczych.

Projekt programu zakłada, że jego celem będzie zapewnienie absolwentom OREW i ORW ciągłości oddziaływań terapeutycznych w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym poprzez zapewnienie im udziału w klubie rehabilitacji.

Zgodnie z postanowieniami projektu programu jego adresatami będą podmioty prowadzące OREW, bądź ORW, które w ramach realizacji programu będą chciały kontynuować na rzecz swoich absolwentów (beneficjentów programu) wsparcie, w szczególności poprzez zapewnienie:

- 1) usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych, w tym pomoc w utrzymaniu higieny osobistej;
- 2) udziału w zajęciach terapeutycznych, plastycznych, muzycznych i wspierających ruchowo;
- 3) pomocy w rozwinięciu i wzmacnianiu aktywności oraz samodzielności życiowej;
- 4) pomocy psychologicznej, poradnictwa i wsparcia w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych oraz bieżących spraw życia codziennego;
- 5) transportu.

Zgodnie z projektem program kierowany będzie do absolwentów OREW i ORW rozumianych jako osoby, które ukończyły realizację obowiązku nauki nie wcześniej niż 36 miesięcy przed dniem przystąpienia do programu. Zakłada się, że program będzie realizowany do dnia 31 grudnia 2020 roku jako dwuletni pilotaż obejmujący dwa lata szkolne (rok szkolny 2018/2019 i 2019/2020).

Beneficjent programu niezależnie od dnia przystąpienia do klubu rehabilitacji, będzie mógł korzystać ze wsparcia udzielanego w tym klubie maksymalnie przez dwa lata szkolne. Z kwoty pozostającej w dyspozycji adresata programu oprócz działań na rzecz beneficjentów programu będą mogły być pokrywane wydatki rzeczowe i osobowe związane z działalnością klubu rehabilitacji. Przewiduje się, że w roku szkolnym 2018/2019 stawka osobowa

przypadająca na jednego beneficjenta programu miesięcznie będzie wynosić 1.800,00 zł. Zakłada się, że w danym miesiącu każdy beneficjent programu powinien mieć zapewnione minimum 80 godzin zajęć w klubie rehabilitacji.

Należy jednak podkreślić, że Zarząd PFRON wystąpi do Rady Nadzorczej PFRON z wnioskiem o zatwierdzenie programu. Od decyzji Rady Nadzorczej PFRON będzie zależało, czy program zostanie uruchomiony i jaki będzie jego ostateczny kształt i zakres.

PODSKLEPIENIE STANU

E. Morawski